

Skrivekurs – hva bør være fagspesifikt og hva faguavhengig?

Solstrand 16.-17. april 2012

Frøydis Hertzberg
Institutt for lærerutdanning og skoleforskning,
Universitetet i Oslo

Rapport nr. 1 1994
i UNIKOMs skriftserie

Skriving ved Universitetet
Rapport frå tverrfagleg konferanse ved
Universitetet i Tromsø januar 1994
VISAM-prosjektet

Olga Dysthe (red.)

1994

Universitetets kompetansesenter for lærerutdanning,
etter- og videreutdanning og fjernundervisning
(UNIKOM)

Håndbøker om vitenskapelig skriving før 1990:

- Ove Arbo Høeg 1971: *Vitenskapelig forfatterskap.*
- Jens Arup Seip 1988: *Om å skrive hovedoppgave. Historie.*
- Edvard Beyer 1978: *Om å skrive hovedoppgave – nordisk litteratur.*

Dessuten...

- Stensiler og «blekker» (f.eks. på Kjemisk institutt, Sosiologisk institutt...)
- Enkeltstående artikler (f. eks. Per Fugelli: «Du skal skrive ditt fag» i Tidsskrift for Den norske lægeforening 1984.)
- Niels Christies *Tolv råd om skriving*, 1983.
- Birger Stuevold Lassen: *Presentasjon av rettsvitenskapelige arbeider på norsk* (1987)
- Aashild Sørheim Erlandsen: *Informasjon – forskning – media. Om å popularisere forskning*. 1982.

MAP 2 - 2004

10 BECH-KARLSEN *Åpen eller skjult*

10 BECH-KARLSEN *GODE FAGTEKSTER*

OLE DIDRIK LARØN *FORREKKNING TIL PROKOST*

Torlang Løkensgard Hoel *Skrivning ved universitet og høyskolar*

Tove Petersen *SKRIV*

Lor Egill Lørdal *DROFT*

BOLE KATZMELSON *VEILEDNING I AFRYTTELSE AF UNIVERSITETSPROKÅVER - DPP*

Sissel Lie • Ingrid Thovsen (red.) *FAGSKRIVING SOM DIALOG*

Sissel Lie *FRI SOM FOTEN*

UIN N. NYGÅRD *Writing for Scholars*

Torlang Løkensgard Hoel *Teke Midt i det Samlaget*

UMBERTO ECO *Uten å skrive en akademisk oppgave*

OLAV DALLAND *Metode og oppgaveskriving for studenter*

OTTAR BROX *PRAKTISK SAMFUNNSVITENSKAP*

JEANETTE RICHMOND-JONES *WHAT IS RESEARCH?*

PROSJEKTARBEID - en veiledning for studenter

MIA Handboek

THE CRAFT OF RESEARCHABLE WRITING

Eats, Shoots & Leaves

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

THE CRAFT OF RESEARCH

Hva slags variasjon snakker vi om?

- Fagspesifikke kurs eller ikke
- Nivå (BA, MA, PhD)
- Hvis BA: om tema og problemstilling er gitt eller ikke
- Hvis PhD: artikkelbasert eller monografi

Felles mål for alle typer kurs:

- Studentene skal 1) få lyst til å skrive, og 2) skal komme i gang med skrivingen
- Kurset skal bevisstgjøre studentene på selve skriveprosessen
- Kurset skal tilby en innføring i den håndverksmessige siden ved vitenskapelig skriving
- Studentene skal skrive og få tilbakemelding

Bud nr. 1: Å få studenten til å skrive

- “God veiledning betyr for det første å få studenten til å skrive. Min erfaring er at svært mange studenter sliter med skrivingen. Problemet er at det er så mye lettere å lese enn å skrive, så det å få studenten til å skrive og levere og forstå at det må skrives om og om og om igjen, er alfa og omega.”

(Sitat fra Olga Dysthe og Siri Breisteins intervjustudie
Fagskriving og rettleiing ved Universitetet (Bergen 1999))

Bud nr. 2: Å få studenten til å skjønne at skriveingen må starte før alt er klart oppe i hodet

«Jeg tilhører den type mennesker som ikke vet hva de mener før de har sagt det. Og enda verre: Jeg vet ikke riktig om jeg kan stå ved det før jeg har forsøkt å skrive det ned. Jeg hadde det på samme måten når jeg skrev til på skolen. Oppgaven het som regel ”For og imot dette og hint!”. Men jeg visste aldriom jeg var for eller mot noe som helst før jeg hadde satt pennen på papiret. Meninger og standpunkt fant jeg alltid underveis.»

(Tor Åge Bringsværd)

- (men samtidig må studentene hjelpes til en forskbar problemformulering)

Bud nr. 3: Å synliggjøre at skrivning = omskriving

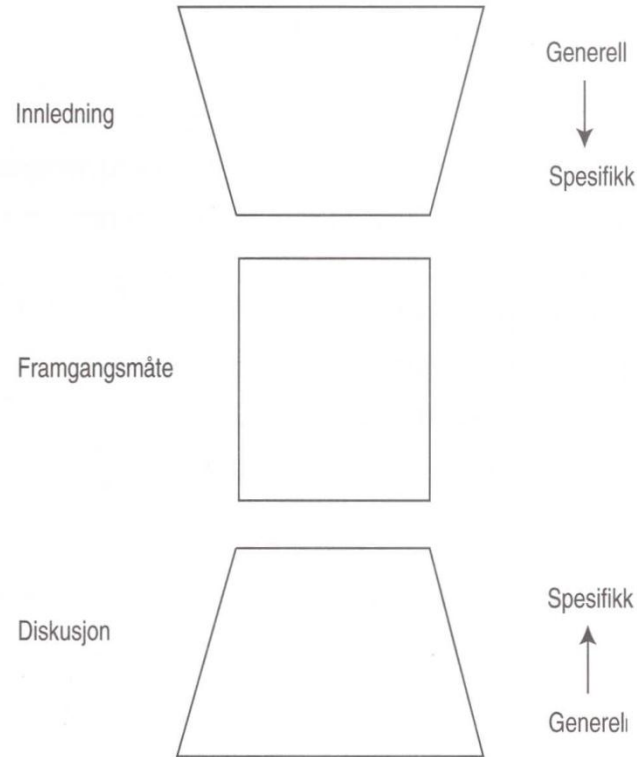
- Ingen tekster er skrevet rett ned
- Rutinerte skriver har et repertoar av omarbeidingsstrategier, og det kan øves opp
- Rutinerte skrivere kjenner betydningen av feedback underveis
- Rutinerte skrivere vet at skrivesperrer er normalt

- Når selve teksten kommer i fokus, koples straks de fagkulturelle forskjellene inn, men noe er likevel felles.

Spørsmål:

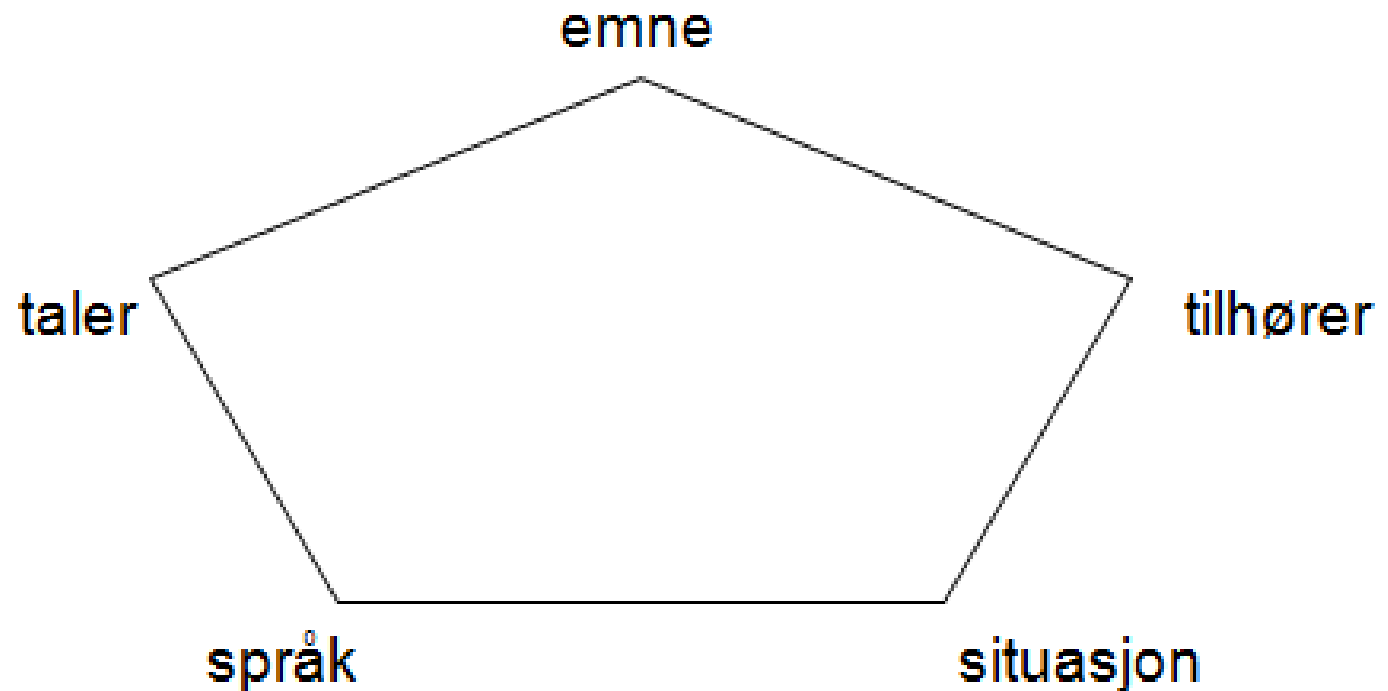
- Hva av det som nå kommer, trenger å undervises på en fagspesifikk måte?

En visuell modell av tekststrukturen (Swales)

Figur 6 «Trådsnella» (fra Swales 1990)

Det retoriske pentagon

1

Sjekkliste for mottakerbevissthet:

- Who is your community of readers?
- What do they expect you to do for them?
- How much do they know?
- Do they already understand your problem/question?
- How will they respond to your solution/answer?
- In what forum will they encounter your report?

(Booth, Colomb & Williams 1995)

Etos-logos-patos

- Etos: at leseren har tillit til at du kan dine ting
- Logos: at framstillingen er relevant, klar og forståelig
- Patos: at leseren blir engasjert

Logos: Noen allmenne normer

- Kravet om *presisjon, konsentrasjon, organisasjon* (i sum: KLARHET)
- Dessuten:
 - *saklighet*, i betydningen flersidighet
 - dekkende beskrivelse
 - begrunnede påstander
 - at man bygger på tidligere forskning

Etos (troverdighet):

- To former for etos iflg Aristoteles: den som er knyttet til personen, og den som er knyttet til teksten der og da

Hva svekker etos?

- *Synsing*: (Jeg mener at..., Jeg tror... Jeg er overbevist om...)
- *Manglende belegg for påstander*: (Forskning viser at... Det er allment kjent at...)
- *Bruk av sterke adjektiv*: (Det er utrolig spennende å se...)
- *Prat*: En muntlig, slentrende stil
- *Uakademiske innslag av ulike typer*

NB: ”Personlig stemme” – et typisk stridsspørsmål!

Self-observations and neuro-anatomical considerations after a stroke

The present report is based on certain observations which the author made on himself following an acute left-sided hemiparesis. [...] Some questions may be raised on the basis of these observations, and they may be of interest in directing my colleagues' attention to certain problems. As a basis for an evaluation of the observations, in part purely subjective, it will be appropriate to give a short report of the case and to discuss the probable site of the cerebral lesion.

(Brodal 1973, i tidsskriftet *Brain*)

Manglende beherskelse av kildeproblematikken svekker troverdigheten!

Kildearbeid innebærer

- å beherske det tekniske systemet for kildeangivelse og oppsetting av litteraturliste
- å vite når man skal sitere/referere og når man ikke skal det
- å kunne inkorporere utdrag fra kilder i sin egen tekst på en smidig måte

Troverdighet gjennom positivisttradisjonen:

Vise at man behersker det konvensjonelle
verktøyet som innebærer

- nøye redegjørelse for teori og metode
- fast tekststruktur (f.eks. IMRAD)
- upersonlig skrivemåte
- ”hedging” (= å ta forbehold)

Troverdighet gjennom etnograf-tradisjonen:

Gjennom beskrivelser og refleksjoner som skal bygge opp under

- autentisitet: "jeg var der"
- plausibilitet: virker dette rimelig på leseren?
- kritikk (*criticality*): kaster dette nytt lys over forskningen på feltet?

Autentisitet:

- Nitide og troverdige beskrivelser av mennesker og miljø i felten, skildret med et refleksjonsnivå som gir leseren trygghet for at tolkningene er basert på et kompetent skjønn

Plausibilitet:

- Leseren må oppfatte forskerens beskrivelser og konklusjoner som rimelige ("gjenkjennelse")

Kritikk (eng. "criticality"):

- Teksten må utfordre leserens innforståtte ideer og holdninger slik at hun kan se muligheter som hittil har vært skjult

(etter Golden-Biddle og Locke)

Patos – eller *”Ingen sak vinnes ved logos alene”*

Også forskere gledes ved

- et språk som flyter lett
- en spennende komposisjonen
- gode metaforer og eksempler
- titler som vekker nysgjerrighet

(George Lakoff: *Women, fire and dangerous things*)

Hva med språket?

George Orwells skriveråd:

- Bruk aldri en metafor, en lignelse eller et annet språkbilde som du er vant til å se på trykk
- Bruk aldri et langt ord hvor et kort ord er tilstrekkelig
- Hvis det er mulig å stryke et ord, stryk det
- Bruk aldri passiv hvor du kan bruke aktiv
- Bruk aldri et utenlandsk uttrykk, et vitenskapelig ord eller sjargong hvis du er i stand til å komme på et norsk hverdagsord som gjør samme nytten
- *Bryt hver eneste en av disse fem reglene heller enn å koke sammen noe som er direkte barbarisk*

- Fagspesifikke kurs

- Har høy troverdighet hos studentene
- Kan uhemmet fordype seg i det spesielle fagets håndverksmessige spissfindigheter
- Kan også gi studentene hjelp til innholdet

- Generelle kurs

- Kan gi bedre hjelp til allemenne framstillingsspørsmål, særlig på tekst- og avsnittsnivå
- Kan være stimulerende hvis man greier å utnytte den kulturvariasjonen som ligger i gruppen

Litteratur

Booth, W., G. Colomb, G. & J. Williams, 1995: *The Craft of Research*. London: The University of Chicago Press.

Dysthe, O. & Hertzberg, F. 2006: "Skriv alt du vet om..." Bruk av mikrooppgaver i undervisningen. I Strømsø mfl. (red.): *Når læring er det viktigste*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, s. 177-194.

Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel. T. L.: 2010: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. 2. reviderte utgave. Oslo: Abstrakt forlag.

Golden-Biddle, K. & K. Locke 1993: Appealing work: An investigation of how ethnographic texts convince. *Organization Science* Vol. 4/4, 595-616.

Hertzberg, F. 1995: Uttalte og uuttalte normer for vitenskapelig skriving. I: *Virkelighetens forvaltere. Norsk sakprosa, Første bok.* : Oslo: Universitetsforlaget, Oslo s. 187-205

Hertzberg, F. 2000: Å få forskeren i tale. Artikkelinledning som retorisk strategi.. I: *Menneske, språk og fellesskap. Festskrift til Kirsti Koch Christensen.* : Oslo: Novus, s. 87-106

- Hertzberg, F. 2003: Ikke bare logos. Forskningen som påvirkningsagent. I: *Akademisk Prosa*. Bergen: Romansk institutt, Universitetet i Bergen 2003 s. 47-54.
- Sollaci, L. B. & M. G. Pereira 2004: The introduction, methods, results, and discussion (IMRAD) structure: a fifty year survey. *J. Med Libr Assoc.* 92(3): 364–371.
- Swales, John M. 1990: *Genre Analysis. English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.